

Barn- och utbildningsnämnden

Riktlinjer för godkännande av fristående förskolor och vissa fritidshem Bun/2019:557 690

1 INLEDNING

Enligt skollagen (2010:800) får enskild bedriva förskola och vissa fritidshem efter godkännande av den kommun där verksamheten ska bedrivas.¹ Godkännande ska lämnas om den enskilde bedöms ha förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen, bl.a. förskolans/fritidshemmets möjligheter att arbeta efter skollagens regler för verksamheten samt läroplanens mål och riktlinjer.

Från och med den 1 januari 2019 gäller även nya bestämmelser om ägar- och ledningsprövning i skollagen. Bestämmelserna innebär att det införs skärpta krav på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar för enskilda att bedriva verksamhet. För kommunens del innebär de skärpta kraven att den ska bedöma ytterligare omständigheter i sin godkännandeprovning och tillsyn av fristående förskolor och vissa fritidshem.

Föreliggande riktlinjer fastställer hur en inkommen ansökan om att starta fristående förskola och/eller fritidshem behandlas.

1.1 Definition

I skollagen (2010:800) som trädde i kraft 1 augusti 2010 och tillämpas från och med 1 juli 2011 definieras att förskola som bedrivs av enskild ska benämnas *fristående förskola* och är också den definition som används i detta dokument. Definitionen motsvarar den tidigare benämningen *enskild förskola*.

2 STYRDOKUMENT

Nedan angivna styrdokument ska ligga till grund för beslut om godkännande och tillsyn av fristående verksamhet:

---

¹ För fritidshem som anordnas vid en fristående skolenhet med förskoleklass, grundskola eller grundsärskola är det Skolinspektionen som handlägger ärenden om godkännande av enskild huvudman och därefter har tillsynsansvar. Dessa riktlinjer omfattar således inte fritidshem som står under tillsyn av Skolinspektionen.

Skollagen (2010:800)
 Skolförordning (2011:185)
 Läroplan för förskolan (Lpfö 18, reviderad 2018)
 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11, reviderad 2018)
 Skolverkets allmänna råd med kommentarer om måluppfyllelse i förskolan
 Skolverkets allmänna råd och kommentarer för fritidshem
 FN:s konvention om barnets rättigheter
 Diskrimineringslagen (2008:567)

3 ANSÖKAN OM ATT BEDRIVA FRISTÅENDE FÖRSKOLA OCH FRITIDSHEM

Om den enskilde i ansökan visar att verksamhet kan drivas enligt gällande föreskrifter är kommunen skyldig att lämna godkännande för verksamheten samt lämna bidrag enligt regler för offentliga bidrag på lika villkor.

Information om hur den enskilde går tillväga finns publicerad på kommunens hemsida. Där finns också ansökningsblankett publicerad där det framgår vad den enskilde ska bifoga sin ansökan.

När ansökan inkommer till utbildningsförvaltningen ska den diarieföras.

3.1 Ägar- och ledningsprövning

I samband med ansökan om godkännande att bedriva förskola och vissa fritidshem gör utbildningsförvaltningen en lämplighetsprövning på de personer som ingår i ägar- och ledningskretsen. Med ägar- och ledningskretsen avses ägare med ett väsentligt inflytande, ledning samt även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet, såsom verkställande direktör och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (faktisk företrädare), styrelseledamöter och styrelsesuppleanter, bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, samt personer som genom ett direkt eller indirekt ägande (ägande i flera led) har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

Godkännande ska lämnas om den enskilde:

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Utöver ovanstående krävs att den enskilde i övrigt bedöms som lämplig. Var och en i ägar- och ledningskretsen måste bedömas lämplig. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse även beaktas.

Vid kommunens handläggning kan komma att inhämtas upplysningar från Skatteverket, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, kreditupplysningsföretag samt utdrag ur polisens belastningsregister för personer inom ägar- och ledningskretsen.

3.1.1 Förändringar i ägar- och ledningskretsen

Enskilda huvudmän ska anmäla förändringar i den personkrets som avses i 2 kap. 5 a § skollagen. Anmälan ska göras till kommunen så snart som möjligt, dock senast efter en månad efter förändringen.

3.2 Kontroll av huvudmannens ekonomiska ställning

Den som ansöker om godkännande ska ha ekonomiska förutsättningar att driva verksamheten i enlighet med de krav som ställs på den. Som ett led i att utreda huvudmannens förutsättningar för att driva verksamhet ska en kreditupplysning ta. Vid utbildningsförvaltningens handläggning inhämtas upplysningar om huvudmannens ekonomiska status via gällande ramavtal för kreditinformation.

3.3 Samordning med Räddningstjänsten och Miljökontoret

I de fall barn- och utbildningsnämnden inte upplåter lokal, ska den enskilde huvudmannen ombesörja bygglov för den verksamhet som tillståndet avser. I ansökan ska finnas ritningar över de lokaler som tillståndet avser. Huvudmannen kontaktar brand- respektive miljömyndigheten (räddningstjänsten respektive miljökontoret) för att få deras godkännande av lokalerna. Även utemiljön beskrivs i detta sammanhang. Det är huvudmannens ansvar att utbildningsförvaltningen får ta del av aktuella utlåtanden/beslut.

3.4 Samlad bedömning av förutsättningar

Utbildningsförvaltningen ska med ansökan och genomförda kontroller som grund göra en noggrann bedömning av huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten och ta fram ett beslutsunderlag till barn- och utbildningsnämnden som beslutar om ansökan ska godkännas. Godkännande ska lämnas om den enskilde har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen och den inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för barnen/eleverna eller för motsvarande kommunal verksamhet. Enligt språklagen gäller svenska som huvudspråk i det allmänna dit också fristående verksamheter som bedriver offentlig verksamhet är inräknade. Det allmänna har ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Språklagens skrivningar ingår därför som en del i den samlade bedömningen av förutsättningar att bedriva fristående verksamhet. Handläggning av ärendet bör inte ta längre tid än fyra månader från det att komplett ansökan inkommit. Ett beslut i fråga om godkännande och rätt till bidrag kan överklagas (skollagen 28 kap. 5 §). Besvärshänvisning ska således bifogas beslutet.

3.4.1 Villkorat godkännande

Utgångspunkten för att en ansökan ska beviljas är att det finns en lokal alternativt ett bygglov för lokal anpassad för förskoleverksamhet. Det kan dock vara svårt för huvudman att säkra hyreskontrakt, bygglov, mark för nybygge, m.m. innan ett godkännande har lämnats för verksamheten att starta. Barn- och utbildningsnämnden kan trots att detta saknas godkänna en ansökan om huvudmannen i sin ansökan tydligt beskrivit hur den framtida lokalen ska se ut och disponeras och om det därigenom är möjligt att göra en sammanvägd bedömning av huvudmannens förutsättningar att uppfylla ställda krav i gällande styrdokument. Godkännandet ska

villkoras med att dessa handlingar (hyreskontrakt, bygglov m.m.) ska lämnas till utbildningsförvaltningen innan verksamheten startar dock senast inom ett år från att godkännande lämnats.

3.5 Överlåtelse och krav på ny ansökan

Barn- och utbildningsnämndens beslut om att lämna bidrag till enskild huvudman gäller endast för den huvudman som avses i beslutet. Om huvudmannen överlåter verksamheten måste ny ansökan göras av den nya huvudmannen (såväl fysisk som juridisk person).

Om verksamheten helt eller i väsentliga delar ändras eller flyttas ska ny ansökan göras av huvudmannen.

Om verksamheten inte startat inom ett år från att godkännande erhållits eller om verksamheten ligger nere i mer än ett år ska utbildningsförvaltningen genom ett tillsynsärende föreslå att tillståndet återkallas, om inte särskilda skäl föreligger. Särskilda skäl kan till exempel vara om huvudmannen bygger nya lokaler som inte är färdigställda. Huvudmannen ska kontaktas om och när återkallelse övervägs.

4 TILLSYN

Via tillsyn får det allmänna och allmänheten insyn i de fristående verksamheterna. Politiker, förvaltning, vårdnadshavare och skattebetalare kan därigenom kontrollera att barnen får den verksamhet och säkerhet som lag och styrdokument i övrigt föreskriver.

Enligt skollagens 26 kapitel är det kommunen som är tillsynsmyndighet och därmed har tillsynsansvar över de förskolor och fritidshem som godkänts av kommunen att bedriva verksamhet. Tillsynen ska omfatta i vilken mån den fristående verksamheten följer gällande lagar och andra föreskrifter. För att utöva tillsyn har kommunen rätt att på plats granska verksamheten och rätt att få tillträde till de lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten. Den enskilda huvudmannen är skyldig att på begäran lämna upplysningar, handlingar och annat material som behövs för tillsynen.

4.1 Undantag från kommunens tillsynsansvar

Kommunen har enligt skollagen 26 kap. 4 § inte tillsyn över att bestämmelserna följs avseende att åtgärder vidtas i fall av kränkande behandling (skollagen 6 kap.) Detta är en uppgift för Skolinspektionen.